

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 "
Helyben hátkozó hirdve.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vétel-
adására vagy megörzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 235. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1914 Október 10.

Antwerpen elesett. A százkarú óriás.

A németek diadalai valamennyi harctéren.

Mesészerű dolog az, amit a német nemzet ebben a mostani háboruban művel.

Csak mesékben olvastunk százkarú óriásokról, akik képesek száz ellenséggel egyszerre verekedni. A kitört világháború megtanította az ámuló emberiséget, hogy van ilyen csodálatos óriás a valóságban is és ez a germán óriás, a német nép.

Csodálatos az a páratlan erő, melyet ez a nemzet kifejt. Arányaival meglepi, sokoldalúságával valósággal elkábitja a világot, mely ilyen titáni küzdelmet még nem látott.

A német óriásnak van rá ereje, hogy velünk szövetkezve, csaknem az egész világgal győzelmesen mérkőzzék meg. Ime:

Franciaországban hetek óta viaskodik az egész francia és angol hadsereggel és a francia és angol együtt sem bírják legyőzni, ellenkezőleg, egyre jobban közeledik a németek döntő diadala.

Belgiumban az egész belga hadsereg által védett Antwerpent, a világ egyik legerősebb várát ostromolja olyan erővel, hogy Antwerpen rövid ostrom után ma már a németeké.

Az orosz határon Hindenburg az ő híres mazuri tavaiba belefúllasztott egy egész orosz sereget, mely pedig egyenest Berlinbe készült.

A mi hadseregünk hivatalos jelentés szerint szintén németekkel egyesülve kezd új támadást az oroszok ellen.

A tengeren a német tengerészet egymás után sülyeszti el a brit hajóóriásokat.

Kelet-Azsiában Csingtau német őrsege győzelmesen veri vissza a japánokat.

Afrikában az angol gyarmatok katonaságát tartják sakkban a németek.

És mikor a német óriás száz karjával valóban száz felé verekszik, addig otthon kiadja a jelszót: nincs szükség több önkéntesre és visszautasít másfél millió harcra önkéntest, mint fölöslegest.

Micsoda erő, micsoda önérték — és micsoda sikerek!

De a németek hadi jelentései a legegyszerűbbek és mikor a császár, ennek a győzelmet győzelemre halmozó népnek zseniális császára, akinél méltóbban nem igen borult még ember vállára bibor, mikor ez a világ ura megszólal, soha sem feledkezik meg Istentől, minden sikert Istentől vár, minden győzelemért Istennek ad hálát s minél hatalmasabb lesz ő és nemzete, annál mélyebben alázódik meg népével együtt igaz keresztény alázattal a seregek Ura, a mindenható örök Isten előtt.

Mert az Isten az, aki letaszítja székükből a hatalmasokat és felmagasztalja az alázatosokat.

Talán ez ennek a világháborúnak a legfényesebb tanulsága. *

A német nagyvezérkar jelentése.

Elesett egy antwerpeni erőd.

Berlin, október 9. Október 8-án jelentik: A nyugati hadszíntérről döntő jelentőségű események nem jelenthetők. St. Mihiel-nél és az argonnes-i erődökben előrehaladtunk.

Antwerpen előtt a Borgerhout erődöt elfoglaltuk. A belső erődvonal elleni támadás és a mögötte fekvő városrészek **bombázása is megkezdődött**, miután a vár parancsnoka kijelentette, hogy a felelősséget vállalja.

A düsseldorfi léghajósarnokot egy ellenséges repülőgép által dobott bomba eltalálta. A bomba átütötte a csarnok tetejét és egy, a csarnokban lévő léghajó burkát elpusztította.

Keleten egy Lomzaról előnyomuló orosz hadoszlop elérte Lycket. A nagyvezérkar közli a nagy főhadiszállásról. (A miniszterelnökség sajtóosztály távirata.)

Antwerpen megadás előtt.

Budapest, október 9. A sajtóbizottság jóváhagyásával.) Berlinből táviratozzák: **Olasz lapjelentések szerint Antwerpen átadása küszöbön áll. A helyőrség angol részét 40000 emberre teszik.**

Antwerpen bombázása tegnap egész éjjel tartott. A kikötőben levő petroleum tartályok kigyúladtak. Tegnap reggel fél hét óra körül óriási robbanás hallatszott. Valószínűen egyik municióraktár robbant fel az ostromlott várban.

Ég az antwerpeni pályaudvar.

Budapest, október 9. (Tud. cens. táv.) Amsterdamból jelentik: Két antwerpeni menekült elmondta, hogy a németek a város bombázása előtt tíz órai határidőt adtak a lakosságnak a kivonulásra.

Tegnap éjszaka megkezdtek a heves bombázást. Az első gránátok a város déli részére hullottak. A déli pályaudvar lángokban áll. A bombázás közben Zeppelinek jelentek meg a város fölött s bombákat dobtak a szobokeni olajtartályokra, melyeket a belgák kiűritettek, nehogy tűz támadjon. A németek most főleg a város északkeleti részét bombázzák. Berschen külváros sokat szenvedett. Egy löporos torony felrobbant.

A bombázás a múlt éjjel is tartott. Erős brit csapatok hajóágyúkkal szállták meg a belső erődöket, melyeket végsőig védeni akarnak. Amsterdam, Rotterdam, Rosendal zsufolva van menekültekkel.

Antwerpen mind a négy sarkán ég.

Budapest, okt. 9. (Saját tudósítónk.) A M. T. I. jelenti: a Kölnische Zeitung-nak táviratozzák: **Antwerpen mind a négy sarkán ég. A Szent György-kaszárnya lángokban áll. A nagykórház tegett. A sebesültek onnan elmenekültek.**

A bombázás állandó. Az egyik erődben egy ágyúteleg harcképtelenné vált. A belyzet tarthatatlan.

A belga királyi pár elmenekült.

Budapest, okt. 9. (Tud. cenz. táv.) A belga királyi pár Antwerpenből Selseateba érkezett. Albert király hír szerint könnyen megebesült Antwerpenben. A menekülők riadt tolongása közepett hirtelen észrevették a királyi párt, amint kísérletével a katonai hajóhídon a Shelde folyó tulsó partjára hajtatott s rövid idő múlva eltűnt a távolban.

Budapest, okt. 9. (M. T. I.) A Kölnische Zeitung jelenti: A bombázás után támadt nagy tolongás közepette eltűnt a királyi pár, amelyben a királyi pár ült. **A királyi pár a katonai hajóhídon átrobogott és csakhamar eltűnt.**

A németek előrenyomulása.

Budapest, okt. 9. (A sajtóbizottság jóváhagyásával.) Berlinből telegrafálják: A Vossische Zeitung jelenti: Kluek és Bülow tábornagyok seregei újból megszállták az arrasi magaslatokat.

A belga király megsebesült.

Hága, okt. 9. Albert király könnyebben megsebesülve elmenekült az ostromlott Antwerpenből és már meg is érkezett Salzaete-be.

Londonból Madridba szállítják Franciaország pénzét.

Budapest, okt. 9. (Tud. cenz. táv.) Rómán át jelenti Párisból: Ribot pénzügyminiszter két bizalmasát a párisi spanyol nagykövethoz küldte azzal a kéréssel, lépjen közbe kormányánál az iránt, hogy Franciaország Londonban levő állami pénzeit és javait Madridba szállíthassa. Hivatalos indoklás szerint a francia kormány a Zepelinektől félve szánta magát erre a lépésre, valóságban pedig alighanem azért történt az elhatározás, mert Franciaország attól tart, hogy Londonból esetleg nem kapja vissza állami kincseit.

Nagy a drágaság Párisban.

Budapest, okt. 9. (Tud. cenz. táv.) Páris helyzetére és hangulatára rendkívül jellemző a semleges országbeli lapok haditudósítói közlése a példátlan drágaságról, mely a francia főváros inségéről beszél. E tudósítások szerint október elsején Párisban egy tojás 45 centim volt, egy kiló közönséges vaj 8 frank, a marhahus kilója legalább 8, a sertés húsa pedig legalább 10 frank volt.

Portugália semlegessége.

Budapest, okt. 9. (Tud. cenz. táv.) Berlinből táviratozzák: Azok a jelentések, melyek szerint Portugália kilép semlegességéből, nem nyernek beigazolást. A portugál nép hangulata háboruellenes.

Százötvenezer főnyi japán segítség Oroszországnak.

Berlin október 9. Kopenhágából jelenti: A Politiken egy dúnaburgi szavahihető (?) dán embertől úgy értesül, hogy ott szeptember 26-án több katonai vonat ment át, mely japán katonákat szállított. Vasutasok mondták neki, hogy szeptember 26-ig 160. egyenkint 36 vagonból álló vonat érkezett Dúnaburgba. Orosz tiszték szintén megerősítették ezt a közlést és hozzátették, hogy a japánok Wilnába tartanak, ahol az orosz főhadiszállás van. A tiszték szerint naponta további tizenöt vonat szállít japán katonákat Oroszországba, úgy, hogy összesen 150.000 japán katonát várnak az oroszok segítségül. (Vossische Zeitung.)

Rahóig vertük az oroszokat.

Budapest, október 9. (Saj. tud.) A M. T. I.-nak jelenti Máramarosszigetről: A Nagybocksónál védekező oroszok meghátrálni kényszerültek és Lonkán foglaltak állást, ahonnan Rahóig vertük vissza őket.

Hol van a cár?

Budapest, október 9. (Tud. cenz. táv.) Bécsből táviratozzák: A Reichsportnak jelenti Baseltől: A francia lapok tudni vélik, hogy Miklós cár Brestlitowskba érkezett.

A cár az orosz seregek fővezére.

Basel, okt. 9. (Magyar Távirati Iroda.) Francia lapok jelenti, hogy a cár Brest-Litowskba érkezett.

Pétervár, okt. 9. A pétervári távirati ügynökség október hó 5-én reggel a következő hivatalos kommunikét adta ki:

— A cár október 4-én elutazott a haretérre. A cár átveszi az orosz csapatok fővezérlését és főhadiszállását Brest-Litowskban helyezi el. Szárnysegédje Suchomlinow hadügyminiszter lesz. Nikolajevics Nikolaj nagyherceg az északi seregek parancsnokságát vette át.

Az oroszok Besztercében.

Beszterce, október 9. Beszterceenaszód vármegyében október 5-ikén délután öt óra körül mutatkozott először ellenség. Három kozákból álló járőr bukkant fel Romoly községben és elhatolt a Strinba patakig. Itt italméresi üzlet után kérdezködtek a bírónál, a kinek meghagyták, hogy másnap öt mázsa kenyérről várja őket. A szemben levő hegyekről csendőreink észrevették a kozákokat. Rájuk lőttek. A kozákok közül egy megsebesült. A kozák őrzőre erre visszavonult.

A kocsmárosnál ebben a faluban még aznap éjszaka hat kozák szállásolta el magát. A kocsmára mellett levő erdőszelvényben harminc kozák, még feljebb a hegyen, egy jómódu gazdálkodó házában pedig kétszáz kozák halt meg. Ez a kétszáz kozák a gazda portáján levő öt kazal szénát feletette lovai-val, a többi pedig elvitte magával. A szénáért a kozákok három darab huszkoronás bankjeggyel fizettek. A kozákok másnap nem jöttek el a bíróhoz az öt mázsa kenyért, mire ez a kozákok után ment, hogy megtudja, vajjon merre vettek útjukat. Meg-

állapította, hogy a kozákok október hatodikán este Szaesolon voltak.

A csendőrök pedig azt az értesülést nyerték, hogy az oroszok Szaesalon éjszaka egy óra körül riadót fújtak. A riadó után Szaesalon, Dragomirfalván, Izakonyhán és Leordinán át Petrova felé vonultak a Visóvölgybe. Ezekben a helységekben összesen mintegy ezren lehettek, mind gyalogosok, négy ágyúval és három gépfegyverrel.

A riadót azért fújták meg az oroszok, mert őrzőjáraik útján tudomást szereztek arról, hogy rendes csapataink már utban vannak és ellenük vonulnak.

Felsővisón tegnap kezdődött meg az ütközet, amely annyit eredményezett, hogy az oroszok visszavonulóban vannak az egész vonalon.

Romoly községben négy községi ember utánuk ment lóháton, hogy hírt szerezzen az oroszok elvonulási útjáról, de elfogták őket. Az oroszok az elfogott embereket Dragomirfalvára vitték, ott azonban szabadon bocsátották őket, csupán csak lovukat vették el.

A Vészfalva és Óradna között lévő szakaszon a vasuti forgalom rendesen működik. Óradnán nincsen ellenség.

A tönkretett szerb hadsereg.

Eszék, okt. 9. (Südsl. Korr.) A szerb határról ideérkező tudósítások szerint Szerbia belsejében Krupanj-Losnicától délkeletre a legnagyobb hevességgel folynak még a harcok. A szerb hadvezetőség kísérletei, a melyekkel offenzívát igyekezett támasztani, az osztrák magyar hadsereg támadásaival szemben teljesen sikertelenek maradtak. Az osztrák-magyar csapatoknak, úgy látszik, sikerült a még rendelkezésre álló szerb haderők figyelmét felhívni; legalább is erre mutat az a körülmény, hogy a legutolsó napokban a szerb hadsereg friss csapatokkal erősítette meg magát.

A szerb csapatok tagadhatatlan bátorsága ellenére sem sikerült a mieinktől megszálott, stratégiai szempontból rendkívül kedvező pozíciókat visszavenni; hadseregünk a szerbek számos rohamát véresen verte vissza. Az utolsó napokban megújult heves harcok alatt a szerbek rendkívül súlyos veszteségeket szenvedtek, tisztikaruk és legénységük javarésze elesett, rengeteg foglyot és hadianyagot veszítettek el.

A foglyok elbeszélései szerint a szerb hadsereg állapota állandóan igen kedvezőtlen, a csapatok szellemében a demoralizáció jeleit kétségtelenül fel lehet ismerni. A szerbek ezekben a harcokban is féktelen ellenfeleknek bizonyulnak, mert embertelen bánásmódjuk és kegyetlenségeik egyenesen példátlanok. Az idő néhány nap óta állandóan kedvezőtlen, a szerb haretéren nagyon hideg van. Csapataink hangulata és egészségi állapota kedvező.

Magyarországon fogságba jutott kozákok.

Debrecenből jelenti: Az ungmegyei orosz betörés maradványát, mintegy 30 kozákkatonát, tegnap szállították keresztül a debreceni pályaudvaron. A kozák foglyok elfogatásáról, őket kísérő katonáink a következőket mondták el:

— Nagyberezne környékén egy elhagyott tanya körül portyáztunk, a mikor a határszélen betört orosz sereg nagy részét már megsemmisítették csapataink. A hozánk érkezett hírek szerint az oroszok, amikor a esatározások folytak, minden irányban

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

menekültek, de azon az úton, amelyen bejötték, már nem juthattak Galícia felé, mert ott az utat erős csapatok állták el. Ez a kozáksapat is céltalanul bolyongott napokig.

Étlen, szomjan nyargalták körül a lakosság által elhagyott helységeket. Ott, ahol elfogtuk őket, valami uradalom féle volt, ahol csak az épületek őrzésére maradt egy bátor öreg ember. A kozákok nem bántották az öreget, hanem ennivalót kértek tőle. Mikor éhségüket esillapították, nyugodtan aludni tértek az elhagyott gazdasági épületbe.

Három-négy kozák egy boglya tövébe feküdt le aludni, de bizony azokat is elnyomta az álom. Nehány vitéz huszárunk

került akkor arra a vidékre. A boglya tövében alvó oroszokat megpillantván rájuk lőttek. Kettő rögtön halva maradt, mire a többi megadta magát és elárulta társainak tartózkodási helyét. Az épületre nem is kellett tüzelni. A benne alvó kozákok a puskalövésre felébredtek, kihajigálták fegyvereiket, mire a huszárok mindannyiukat megkötözték és bevitték a mi táborunkba.

Az apró kozáklóvakat a debreceni mén-telep istállóiba helyezték el. Érdekes, hogy a kozákok egyik ruténül beszélő katonánknak azt mondták, hogy nem bánják akármilyen történet velük, mert már teljesen ki vannak merülve a kéthónapos háború viszontagságai miatt.

lentőségű normális viszonyok közt, ma azonban az orvosok nagyrészt harcérré váltak, így nincs elegendő szakember, aki gátat vetne a baj terjedésének. A másik nagy baj az, hogy ma már nem csak az orvosokat, hanem a község intelligenciának első emberét, aki a köznépre is nyomatékosan tud hatni, a jegyzőt, a legtöbb községből elvitték.

Ha azt akarjuk, hogy a veszedelem pusztításainak útját álljuk, csakis úgy érhetjük el, ha a társadalom érdeklődését külön is felhívjuk a fenyegető epidémiára. A baj terjedésének megakadályozása érdekében elsősorban a lelkészek és tanítók tehetnek a legtöbbet. Őket kell tehát sorompóba állítani és akkor ha ők a közismert lelkiismeretességgel járnak el most is, mint minden reájuk bízott ügyben, úgy sikerülni fog utját szegni a járvány terjedésének.

A baj arányaira való tekintettel most már szükséges, hogy a közegészségügyi bizottság járványbizottsággá alakuljon át. Balogh Elemér előadó javasolta is az átalakulást, ami meg is történt.

A járványbizottság elnökévé Fráter Barnabás alispánt, akadályoztatása esetén pedig a mindenkori alispán helyettes főjegyzőt választották meg. A járványbizottságnak az a feladata, hogy a vidéki járványbizottsággal állandó érintkezést tartson fenn és a lehető leggyorsabban tegye meg a kellő intézkedéseket. A kolera tovább terjedésének megakadályozása most már jórészt a járványbizottságnak képezi feladatát.

Biharvármegyében nincs nélkülözhetetlen tisztviselő.

Mehet mindenki a háboruba. Tegnap már többen jelentkeztek.

A köztisztviselők közt nem egy helyen akadnak olyanok, akik a hadjárat kezdetén siettek felhasználni a köztisztviselőknek mentésére vonatkozó törvényes intézkedéseket, kimondatták magukra, hogy ők nélkülözhetetlenek és békében élvezik a pompás biztonságot, amit a harcúton küzdő fiaink vérrükkel szereznek meg.

A belügyminiszternek feltűnt ez a néhol igen szép számú „nélkülözhetetlen” tisztviselő és a főispánok útján figyelmeztette az alispánokat, hogy a nélkülözhetetlenség kimondásánál a lehető legnagyobb szigorral járjon el. Ez a rendelet minden vármegyéhez megérkezett, úgy Biharvármegye is megkapta azt. Igaz ugyan, hogy ha valamelyik vármegye megérdemelte ezt a különös figyelmeztetést, úgy azok közt Biharvármegye egyáltalán nem szerepelhet.

Biharvármegyéből ugyanis a mozgósítás első napjain már egymásután jelentkeztek a tisztviselők katonai szolgálatra. Ha volt is egy-két tisztviselő, akiket felmentettek, azokat már a katonai ruhából kellett kivetkőzteni felsőbb hatóságuk útján, mert tényleg nélkülözhetetlenek voltak. De akkor sem télt egyik sem egy lépést sem, hogy kivonja magát a katonai szolgálat alól. Ellenben az csaknem minden tisztviselővel megtörtént, hogy napokig, sőt a mozgósítás óta minden héten megjelentek a hadkiegészítő parancsnokságnál és valósággal rimánkodva kérték felvételüket. A tisztviselői karnak nem egy tagja már a háború kezdete óta ott van a harcúton.

A kolera Biharvármegyében.

Megalakult a járványbizottság.

A vármegye közigazgatási bizottságának legutóbbi ülésén részletesen beszámolt a főorvos a vármegyében fellépett kolera járványról. Azóta a veszedelem még jobban terjed. Tegnap a főorvos szükségét látta annak, hogy a veszedelemről az alispánnak külön jelentést is tegyen és rendkívüli intézkedések foganatosítását kérje.

A jelentés alapján Fráter Barnabás alispán azonnal összehívta a közegészségügyi bizottságot, mely tegnap déli fél 12 órakor ült össze. A bizottsági ülésen megjelentek

A miniszteri rendeletre, melyben azt is megkérdezte a miniszter, hogy a vármegyében kik a nélkülözhetetlen tisztviselők, Fráter Barnabás alispán tegnap valóban kuruc választ adott még pedig táviratilag. Az alispán válasza a következő volt:

Belügyminiszter Ur!

Jelentem, hogy Biharvármegye tisztikarában nélkülözhetetlen tisztviselő nincs. A tisztikar kimutatását postán küldöm.

Alispán.

Ez a rövid jelentés úgy hat, mintha a vármegye tisztikara, mint egy ember mondta volna:

— Megyünk mindnyájan!

Alig ment el az alispán jelentése, már a hadkiegészítő parancsnokságnál jelentkezett az első tisztviselő, akit pedig annak idején, mint huszárönkéntest felülvizsgálaton mentették fel a katonai szolgálat alól. A tisztviselő már többször jelentkezett szolgálatra, de mindég elutasították. Most valósággal követelte felvételét.

A parancsnokságnál teljesítették a tisztviselő kérését, de azzal a kikötéssel, hogy saját felelősségére sorozzák be. Tegnap ez a tisztviselő volt a vármegyén a legboldogabb ember, aki pár nap múlva már feszes önkéntesi egyenruhában fog készülni a harcúton. Olyan vármegyének, amelynek ilyen tisztikara van, fölösleges minden miniszteri külön figyelmeztetés.

Keszthelyi Zoltán főjegyző elnöklete alatt dr Móricz Ernő, Balogh Elemér, Kocsis Béla, Nyisztor Alajos, dr Nyes Kornél, dr Poynár Ernő, Kellner György.

Az ülés megnyitása után Móricz Ernő megyei főorvos terjesztette elő jelentését. A főorvos tudomására hozta a bizottságnak, hogy a vármegyében a háborúval kapcsolatosan kolera lépett fel. Eddig 22 kolerás eset fordult elő. Ezek közül meghalt 10 és ápolás alatt maradt 12 beteg. Komádi, Magyarhonorog, Vizesgyán, Köröstarján, Körösnagyharsány, Körösgyéres, Biharugra, Magyarcséke azok a községek ahol kolera, vagy koleragyanus esetek fordultak elő.

A veszedelem korántsem volna nagy je-

Mi fog történni a megyei tisztviselők mandátumaival?

Miskolczy Ferenc főispán nyilatkozata.

A vármegyei tisztviselők mandátuma tudvalevőleg még a múlt évben lejárt. A választásokat azonban tekintettel arra, hogy az államosítás akkor küszöbön volt, nem tartották meg, hanem törvényhozási úton minden tisztviselőnek meghosszabbították egy évvel a megbízatását.

A meghosszabbításra vonatkozó törvény világosan kimondja, hogy ez a meghosszabbítás egy évnél tovább nem terjedhet. Az egy éves megbízatásnak már jó része eltelt. Mindössze két és fél hónap van hátra még az évből és akkor a múltévi kilátások szerint életbe kellene lépni az államosításnak.

Időközben azonban Magyarországon világesemények történtek, melyek megakasztották a rendes élet kereteit. Fontos és sürgős törvényjavaslatok kerültek le a napirendről. A képviselőház egyelőre megszünt működni és így az államosítás is jobb időkre maradt.

Nagyon aktuális azonban a tisztviselők mandátumainak kérdése, mely záros határidőhöz van kötve, még pedig olyan határidőhöz, amit törvényhozás útján nem lehetne még egyszer meghosszabbítani. Önként értődik tehát, hogy az év végén meg kellene tartani a tisztújítást.

A mai körülmények azonban egyáltalán nem alkalmasak arra, hogy egy ilyen nagyobb izgalommal járó eseménynek tegyék ki az országot. De meg erre nincs is idő. A tisztviselőket viszont nagyon közelről

érinti a kérdés tisztázása, mert senki sem tudja év végén mi fog vele történni.

Tegnap ebben a dologban Miskolc Ferenc főispán nyilatkozott. A főispán kijelentette, hogy ez a kérdés ma még nem került felszínre. Arról, hogy az ügy a képviselőház által rendeztesse szintén nem lehet szó.

A képviselőház ma nem is hívható össze, hiszen a képviselők egy része a harc-téren van. Már pedig ha csak egy képviselő is hiányzik, már nem teljes a tör-

vényhozás és így nem is tárgyainak semmi féle javaslatot.

Tisztújítás azonban nem lesz. A tisztviselők mandátumát az ösz miniszteriumok rendeletével ismét meg fogják hosszabítani.

A miniszter határozata az év folyamán mindenesetre még megfelelő időben le fog érkezni a vármegyére.

A tisztviselők meglehetnek nyugodva, mert a békés idők bekövetkeztéig semmiféle változás sem fog bekövetkezni.

mert félnek, hogy nagy szükség lesz a télen és biztosítani akarják magukat. Néhány nap mulva ugyanez történt a sógoromnál és a vejemnél. Mindenütt tavalyi kukoricát kerestek. De nem kaptak, mert ami volt, az a jószágnak kellett.

De a ruthén parasztek mégis szereztek szép piros szemű esinkantin tengerit. Több métermázsát vásároltak össze.

A miniszteriumba terjedelmes jelentés ment a felvidéki lakosok magatartásáról. Ebből a jelentésből világosan kitűnik, hogy mit akartak a ruthének a pirosszemű kukoricával. Száz és száz parasztközött osztották fel a tengerit és a kivándorlási ügynökök által leleplezett és használt rejtekhelyeken megindult egy hosszú ménet. Tizenöt-husz ember ment egymásután és marékszámba szórták szét a kukorica szemeket. Utánuk teli zsákokkal szekér haladt. A lovakat a pópa hajtotta. Minden marék kukorica egy Magyarországra vezető ösvényt, vagy elágazást jelentett. Még arra is volt gondjuk, hogy valahogy ne takarja le az avar, vagy a por a jelt. Egy tiznégyzetméternyi területen például 6-8 helyre szórtak el tengerit.

Zabbal, sőt búzaszemekkel is adtak utatitást a közelgő ellenségnek. Egy-egy helyen pedig apró vörösrre festett cölöpöket vertek be, amelyeket a pópák megcsókoltak mielőtt levették a földre.

A terjedelmes jelentés beszámol arról is, hogy az árulók közül hányan nyerték el megérdemelt büntetésüket. Számot egyelőre nem írhatunk, de egy esinos kis falu kitelne belőle. Akasztás és főbelövés egymást érte kétheten keresszül. Kérlelhetetlen vasszigorral dolgozott a rögtönítelő bíróság és a legkisebb gyanu ha bebizonyosodott feltétlen halálra szölt az ítélet.

Az oroszok kitakarodnak rövid időn belül Magyarország területéről. Sok ruthén pap, tanító és parasztlátja megsemmisülni álmait, talán az életét is épen úgy, mint annak idején a Szerémségben, a szerb betörés alkalmával. De ezután a hábaru után megkezdődik a teljes nagytakarítás. A szerb és ruthén nemzetiségiel aligha nem megszűnnek nemzetiségiel lenni.

Új szénbánya Biharmegyében. A Menyhért-bánya felavatása.

Már a tavasszal említettük, hogy a jászóvári premontrei rend biharmegyei birtokán, Almamező község határában, közel a Félix-tüdőhöz, széntelepet fedeztek fel, amelynek feltárását a rend által alkalmazott mérnök megkezdte.

Két hatalmas széneret találtak a hegyoldalban, amelynek széntermékét igen kiválóan találták. A próba igazolta, hogy a kibányászott szén magas kalóriával bír s igen jól használható gyári üzemekben is.

Azóta gyakorlott eseh és magyar munkásokkal állandóan folytatják a bányazüzetet s ma már mintegy 300 méter hosszú tárnában dolgoznak. A két hatalmas széner között kékes színű agyageret találtak, amely valószínűleg igen használható lesz majolika, vagy más kályha készítésére.

A tárna bejárata alagszerű, vízszintes s így nem kell magasabb rétegen keresztül leszállani a bányába.

Szenzációs részletek az oroszok betöréséről.

Hazaáruló ruthén parasztek. A szétszórt kukorica és a kis vörös cölöpök.

Derék hadseregünk egy töredéke, amely tiszta magyar népfelkelőkből áll, diadalmas csata után üzi, kergeti a muszkát. Kergeti őket ki ebből az országból, túl a határon. Máramarosszigetre már visszatérnek a menekültek és lassankint az egész megyében megkezdődik működését a magyar közigazgatás. Helyre áll a nyugalom és még jobban meg erősödik mindenkiben a hit, hogy győzni fogunk.

Most, hogy már alig van élő ellenség az ország területén — talán mire e sorok napvilágot látnak, nem is lesz — leközölhetjük az orosz betörés legérdekesebb és minden tekintetben szenzációs részleteit. Legelső sorban az érdekel minden magyar embert, hogyan jutottak át a Kárpátokon az oroszok?

Már a pesti lapok jelentették, hogy egy francia kémhárság a múlt év folyamán birtokvásárlás leple alatt földmérésöket eszközölt azokon a pontokon, ahol most a muszkák bejöttek. A franciák három millió koronát áldoztak a kémkedésnek keresztül-vitelére. Két millió foglalójuk veszett oda és közel egy milliónyi províziót fizettek a közvetítőknél. Tehát a franciák nem sajnálták a pénzt, mert a finom eszü diplomataélre látták a háboru közelségét, azonban a megszerzett adatok nagyon kevésnek bizonyultak. A franciák által kikémlt helyeken egyetlen orosz sem tette be a lábát. A mi diplomatainknak és hadvezetőségünknek is kiterjed mindenre a figyelme, még az ártatlannak látszó birtokvásárlásra is. Azokat a hágókat, amelyről pontos rajzot, sőt fényképfelvételeket is készítettek az idegen „birtokvásárlók“, háromszoros erővel őrizték, úgy hogy a francia három millió semmi kamatot nem hozott az oroszoknak.

De az oroszok mégis bejöttek, sőt Máramarosszigetet el is foglalták. Ez már a ruszofil érzelmű ruthének munkája volt, de segítettek azok a lelketlen kufárok is, akik békeidőben a kivándorlásra való esabítás undorító munkájával szereznek kenyeret és tartanak káprázatosan berendezett lakást.

Ezek az emberek, nem törődtek semmivel. Ha egyetlen parasztkot is rátudták beszélni a kivándorlásra, minden bizonyítvány vagy utlevél nélkül lopták keresztül a hatá-

ron, esakhogy megkapják a horribilis jutalékot. Járatlan utakat tettek járatosá a kiesempészett kivándorlók. Ezek az utakon sétált be 30-40 ezer orosz.

A ruthén parasztkot nagyon megbizhatatlan, buta elem. Vakon követi a pópa parancsait és a pópa zsebeiben aranyrubelek esörögnek. Mint minden alkoholizmusra hajló embert, a ruthéneket is könnyen lehet fanatizálni, különösen őket, akik még babonások is. Nem minden ruthén hazaáruló, de sok van belőlük.

Éppen ezért nyugodtan leszögezhetjük, hogy az oroszokat nem a francia birtokvásárlók által kikémlt utak vezették be, hanem a ruthének.

Parasztkot jöttek a határról, ők mondták el egyszerű szavakkal, hogyan árultak el bennünket a mi kegyelmünkben élő nyomorultak:

— Alsóvereeke mellett, egy kis tanyán lakunk a családommal, már évtizedek óta. Mi odaszakadt magyarok nagyon jól ismerjük a ruthéneket és a háboru kitörésekor már mondogattuk is, hogy ezekkel még baj lesz. Mikor megírták a lapok, hogy hadat üzentünk Oroszországnak, a ruthén falvak képe nagyon megváltozott. A parasztkot, asszonyokat minden nap háromszor-négyszer templomba parancsolta a pópa és órák hosszúig imádkoztak. Ilyenkor csak azoknak volt szabad benn lenni az Isten házában, akiknek a pap megengedte. Magyar, vagy gyermek még tájkára sem mehetett a templomnak. Most már tudjuk, hogy az oroszok győzelméért imádkoztak.

— Mikor Lemberget kiürítettük és Csernovitzban, szóval Bukovinában is orosz uralom kezdődött, sok ruthén parasztkot tünt el a határból, de jöttek helyettük idegenek, még pedig ugyanez rongyos ruhában, boeskorban, nagy báránybőr süveggel. A pópák most ezekkel paktáltak, de néhány nap mulva nyomuk veszett mintha a föld nyelte volna el őket. Visszajöttek azonban az eltűntek, új ruhában, új boeskorban és malékényér helyett rendes kenyeret ettek és rumot ittak a gabona pálinka helyett.

— Körülbelül két héttel ezelőtt a mi tanyánkra is beállított két ruthén parasztkot. Tavalyi kukoricát kértek. Azt mondták, akármennyi van, ők készpénzért megveszik,

A tárna fölött hatalmas keresztet állítottak fel.

Az új kőszénbánya felszentelése és a kereszt megáldása tegnapelőtt szép ünnepség keretében ment végbe.

Az ünnepélyes aktuson a tulajdonos rendház képviselőjén: *Telepy Marcell* prem. rendű kanonok, *váradszentmártoni* plebánuson kívül *Ember Géza* táblabíró, *dr. Kazay Kálmán* körorvos, *Komzsik Alajos* fürdőbőrő, *Prsibil* és *Jávorszky* századosok, *Fabinyi főhadnagy*, *Leitner László*, *Farkas József*, *dr. Tóth Ferenc*, *Tátray Sándor*, *Scholl Zsigmond* és *Vuesetics Miklós* postatisztek, *Sinka László*, *dr. Vavrek Kálmán*, *Pfeiffer József* tanító, *Csorba János* és *Reichel Henrik* mérnök vettek részt.

Az egyházi szertartásokat *Telepy Marcell* plebános végezte *Szendrői Székely János* betűai g. kath. lelkész segítségével.

A bánya beszentelése, illetve a kereszt megáldása után a bányát a premontrei rend praelatusa: *Takáts Menyhért* tiszteletére „*Menyhért bányatelep*”-nek nevezték el.

Majd *Telepy Marcell* plebános fenkölt szellemű szép beszédben méltatta azon fáradságos munkát, amelyet a bánya feltárássával s a bányauzem megindításával a kezdeményezők kifejtettek s akik mondhatni ágyudörgés között alapozták meg a vállalatot, amely valószínűleg jelentős tényezője lesz a vármegye bányáiparának.

Ezután a jelenvoltak megtekintették a tárnát s a bányatelepet s elismeréssel nyilatkoztak a szakszerű berendezésről.

Majd az erdőben megvendégelték a jelenlevőket és a 62 tagból álló munkáscsoportot. Természetesen lelkesült felkészültségben sem volt hiány; *Telepy Marcell* plebános, *dr. Tóth Ferenc* ügyvéd és még többen szellemes pohárköszöntőket mondtak. *Takáts Menyhért* praelatust pedig táviratban üdvözltek.

Most, hogy a bányauzemének jövője mind szebb eredménnyel biztat, tervbe vették, hogy a munkások részére esinos munkaházakat építenek, továbbá egyelőre csak az országutig iparvasutat építenek.

Uri jehérnemű, «*FOWNES*» keztű, «*Habig*» kalap, eredeti *ANGOL CIPŐ*

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

HÍREK

Esik a hó . . .

Közeledik a tél. Hideg, csipős szél sivit végig az utcákon s a fák borzongva csapkodják össze letarolt, kopasz galyaikat. A komor fellegekől hűvös, havaseső csapkod arcunkba, sőt egyszer-másszor tömött hópelyhek is szállingóznak a lueskos aszfaltra. Az emberek összehúzzák magukon a kabátokat, s szinte száguldva mennek az utcákon. Hiába, hamar beköszöntött a tél.

Még mi is fázunk, pedig minket vár otthon a meleg szoba, a vidáman pattogó

kályha. S mégis úgy fázunk. Fázunk, mert tudjuk, hogy odafönn a határszélen azok, akik éjjel nappal a szabadég alatt vannak, akik miértünk harcolnak, még többet szenvednek. Talán térdig érő hóban gázolnak, vagy ami még annál is rosszabb, — fagyos loccs-pocsbán, felolvadt hólében küzdenek nap-nap után. A harcok után egy kissé megpihenő katonák, miközben leheletével melengeti meggémberedett ujjait, biztosan arra gondol, hogy mily jó most azoknak, akik otthon, a meleg tüzhely mellett ülhetnek.

Oh, gondoljunk ezekre a katonákra! Honleányok, a nemzet lelkes leányai, gondolatok a mi küzdő véreinkre! Kezeteinkben folyjon a munka: kössétek buzgón, lázasan a hősapkákat, hogy ne csipje sokáig a szél katonáink arcát; kössétek a csuklódvőket, hogy ne gémberejdék tovább a hősök keze, karja; varrjátok a haskötőket, dolgozzatok gyorsan, gyorsan, mert a hideg nagyobb ellenség mindennél. Dolgozzatok, küzdjétek ti is, nehogy megfagyassza a hideg rém a forró, hősi, magyar vért s elhervassza a magyar vitézséget, a magyar dicsőséget . . .

* **Bangha Béla konferencia-beszédei.** A budapesti belvárosi főplébánia-templomban tegnap este Magyarország Nagyszonyának vasárnapra eső ünnepét megelőzően kizárólag férfiak számára vallásos előadások kezdődtek, melyeket három napon át minden este *P. Bangha Béla* Jézustársasági atya tart a háborúval kapcsolatos világnézeti kérdésekről. A tágas templomban igen nagyszámu férfiközönség jelent meg. Az első padosokat sebesült tiszteknek és katonáknak tartották fenn. A katolikus világ számos előkelősége is jelen volt. Az első előadás a vallás és a hazafiság kérdését tárgyalta és kifejtette a szónok, hogy bár a vallás elsősorban békét, megtérést és szeretetet hirdet s a lelkeiket keresi, mindazáltal a háború napjaiban is sokkal jelentősebb tényező, mint messziről, felületesen tekintve látszhatnék; mert hiszen a háború sikerének, a jogos nemzeti önvédelem eredményes voltának legmélyebb etikai alapja s feltétele a hazafiság, ez pedig a szó nemesebb értelmében vett erkölcsi kötelesség és erény, amelynek az istenhit és a vallás a legbiztosabb bázisa. Azt az idealizmust, azt a testvéri összefogást, azt a halálmegvető hősiességet és önfeláldozást, melyet a háború mindenfelé revelált, legmélyebb analízisben a vallás táplálta s nevelte a milliók lelkében. A háború igazságos vagy nem igazságos voltáért a felelősség az egyes nemzeteknél a vezetőket illeti, de bizonyos, hogy a hazafiságra mint etikai kötelességre minden nemzet apellál a népből s ennek a hazafiságnak a háború nem oka, hanem ellenkezőleg feltételezője. A kereszténység igyekszik megakadályozni a nemzetek villongásait s a háborút csak mint a megsértett jogrend helyreállításának végső eszközét helyesli; de ott aztán oly motivumokkal hat s a honmaradottak lelkére, amelyek nélkül nagy elhatározásokra, kitünő küzdelemre, szenvedésre s az okozott sebek orvoslására az emberiség zömében nem volna meg az erkölcsi erő. A hazafiai szolidaritás és önfeláldozás szintén csak a IV-ik parancsnak folyománya; az egyesek s a család érdekeinek szuverén és tejes háttérbe szori-

tása a nagy közös érdek: a nemzeti szolidaritás ügye mögött igazságos harcban a keresztény testvériség eszméjének egyik legszebb diadala. Az okozott testi-lelki sebeket jóvátenni, a romok fölött is vigaszt osztani, a meghozott áldozatokért mélyebb elégtételt s megnyugvást nyújtani pedig egyesegyedül a vallás képes. Legjobb hazafiak akkor vagyunk, ha a vallásból meritjük hazafias lelkesedésünk s önfeláldozásunk indító okait s viszont ma a vallást is legjobban akkor gyakoroljuk, ha etikai és vallási szempontokból tekintjük szent kötelességünknek a hazafiai erények s a halálmegvetésig önzetlen összetartás gyakorlatát.

A mindvégig magas nivóju előadást a közönség nagy figyelemmel hallgatta.

* **Az Urak Mária-kongregációja** holnap, vasárnap reggel fél nyolekor tarja közös szent áldozását a Szent József intézet kápolnájában.

* **Miskolczy Ferenc főispán rendelete az államsegélyek kiosztásában.** A hadbavonultak családtagjai tömegesen keresték fel *Miskolczy Ferenc* főispánt panaszaikkal. A panaszok legnagyobb része odairányult, hogy az adóhivatalok nem teljesítik elég gyorsan és pontosan a kifizetéseket. A főispán a panaszok alapján tegnap egyenesen *Németh István* pénzügyigazgatóhoz fordult és szigorú rendeletet adott ki, hogy a segélyeket mindenütt hiánytalanul és soron kívül fizessék ki. A főispán közbenjárása és a pénzügyigazgató erélyes intézkedése általános megelégedést idézett elő.

* **A táborigazgató adományai.** Bécsből táviratozzák a Magyar Kurirnak: *Bjelik Imre* táborigazgató, váradi kanonok legújabbban a Magyar Vörös-Kereszt Egyesületnek 400, az osztrák Vörös-Keresztnek 400, a Hadsegélyző hivatalnak 400 s a katonai özvegyek és árvák segélyalapjának 400, tehát összesen 1600 koronát adományozott a háborúval összefüggő segélyakciók céljaira.

* **Dr. Hegedüs Károly talál-mánya.** Érdekes és igen célszerű találmányt mutatott be tegnap szerkesztőségünkben *dr. Hegedüs Károly* vasuti tisztviselő. Egy egészen új szerkezetű táborigazgató van szó, amely különösen a sebesültek részére igen alkalmas. Az egész alkotmány fából és vászonból van készítve s nemesek igen könnyű és széjjelszedhető, hanem szerfölött kis helyet foglal el s így könnyen szállítható. Még egy igen nagy előnye, hogy párna egyáltalában nem szükséges hozzá s oly erős, — amint a feltaláló mondja — hogy akár táncolni is lehet rajta. Hegedüs már a balkáni háború idején tervbe vette a célszerű ágy megszerkesztését, azonban nem gondolván rá, hogy ily hamar szükség lehet rá, csak most készítette el. A találmányt, amelynek egy kicsinyített modeljét mi is láttuk, a feltaláló teljesen ingyen a katonaság részére bocsájta az előállítási joggal egyetemben.

* **Aranyat—vasért.** A Vörös-Kereszt céljaira újabbán a következő arany és ezüst tárgyakat adományozták Nagyvárad város főispánjához: *Borbély Éva*, *Ilona* és *Sára* két aranygyűrű, egy aranykereszt, egy ezüstlánc, két ezüst függő. *Donál Mariska* egy aranykarperec. *Réthy Andor* egy ezüstóra. *Kolontáry Jánosné* egy aranymedál. *Bakó*

Rózsika egy aranygyűrű, egy ezüst brosz és lánc. E. I. egy aranylánc. Rózenfeld Erzsébet két aranygyűrű, egy ezüstkarkötő. Krüger Jenny három aranygyűrű, egy arany-medál, egy aranytű, egy ezüstóra, egy ezüstlánc, egy ezüstgyűrű. Krüger Viktorné két aranygyűrű, egy ezüstlánc, egy aranymedál, egy aranyiszv, egy arany kereszt. Özv. Vidovich Bonaventuráné egy aranygyűrű, egy aranyiszv, egy aranymedál, egy ezüstóra, ezüst töredék. Balogh Ferencné két aranygyűrű, öt korona. Pomperly Nándorné és testvére tizenkét korona. Halász Kata egy aranygyűrű és husz korona. Halász Erzsike tiz korona. M. S. két aranyfüggő. Vneskies Julia egy ezüst karkötő, egy ezüstlánc, egy ezüstpéncz, két aranygyűrű. Szabó Irén egy aranyiszv. Róthstein Emma egy aranygyűrű, két aranyfüggő. Major Ella két aranyfüggő. Szidor Teréz egy aranygyűrű. Váradi Ignácné két aranyfüggő. Róthbart Edéné egy aranymedál, két aranyfüggő, egy ezüst karperec és három korona. A mult számban közölt kimutatásban Ineze Lacika neve tévedésből Suceze Lacikának lett feltüntetve, mit ezennel helyreigazítunk.

Felhívjuk a t. közönség figyelmét, hogy a vas emlék-gyűrűknek rozsdásodás ellen, arannyal, vagy ezüsttel való bélelését szép kivitelben az elismert szolid cég: *Schmutzler János ékszerész* (Bazár-épület) készíti.

* **Adakozás a sebesült katonák részére.** Nagyváradi feministák egyesülete 28 ing, 6 a. nadrág. Nagyváradi olasz községi polgári leányiskola: 6 ing, 5 lábravaló, 2 lepedő, 8 pár kapeca, 6 drb zsebkendő. Ref. leányegylet Csékmő: 7 bál fehérnemű. Váry András bihari jegyző gyűjtőívén: Id. Perge Lajosné, Balogh Károlyné, Varga Károlyné, Balog János, özv. Darabont Lajosné, ifj. Darabont Lajosné, Biró Imréné, Wájer Jánosné, Ruha Józsefné, Tóth Lajosné, Bihari Gergely, Tari Jánosné, Balog Ferencné, Bagdi Károlyné, Szilágyi Andrásné, Szánthó Eszter, Rostás Zsuzsika, Szabó Károlyné, Nagy Péterné, Pásztor Imréné, Pásztor Eszter, Klein Szečina, Szabó Józsefné, Zakar Mihályné, Balogh Lajosné, Leményi Istvánné, Molnár Jánosné, Lakatos Sándorné, Bodnár Imréné, özv. Németh Jánosné, Kovál Jánosné, Bereczky Dánielné, Nilgesz Józsefné, Halász Sándorné, Hegedűs Margit, özv. Dobrai Lajosné, özv. Mezey Imréné, Méhes Károlyné, Rosenfeld Ferenc, Illés Bálintné, Boda Gyuláné, Laszly Vilmos, Soós Imre, Nagy Lajos, Vass Imréné, Bogdán Istvánné, Perge Mihályné, Bognár Istvánné, özv. Nagy Lajosné, Gy. Szabó Lajosné, Sörgös Sándorné, Szűcs Sándorné, Nagy Józsefné, Perge János, Fehér Lajosné, Simon Jánosné, Váry Andrásné. Összesen 52 párnát hoztak el, 48 külön huzat, 19 lepedő, 44 törülköző, 40 ing, 23 a. nadrág, 22 zsebkendő, 7 pár harisnya, 1 abrosz, 10 gyöles darab, 3 pokróc. A nemes adományokat hálásan köszöni a Vörös-Kereszt Egylet vezetősége.

* **A szegény családok részére.** Peiser Stefánia okl. tanítónő az általa készített „Üldözött vad” című szénrajzot a hadbavonult katonák szegény családjai részére kisorsolta. A sorsolásnál 60 korona folyt be. A esinos képet „Nándor” névvel Dávid Bernát nyerte el.

* **Az elefánt hűsége.** A Vigadómozgó színház rendkívül érdekes, az exotikus világ rejtelméből való drámát mutat be szombaton és vasárnap. „Az elefánt hűsége” című afrikai dráma ez, 3 felvonásban. Csoodásan izgalmas látványosság ez, amit meg kell nézni mindenkinek. A két óras hatalmas műsorból kiemelendő még „A tengerész szerelme” című amerikai életkép, valamint „A gyermek imája” színmű. Előadások d. u. 3 órától folytatódások.

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x **Védekezés a kolera ellen.** Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. *Kals szappan*, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíttatnak. *Farkas István Apolló drogueriában Nagyváradi Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.*

* **Aszódi Mihály** Nagyváradi, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségbe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-ut Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

* **Kolera ügyben.** Minden község előjáróságának! Hivatkozással a 144.233—1914. VII. d. számú belügyminiszteri körreleltre, tisztelettel értesítem, hogy a betegek és koleragyanusok elkülönítéséhez szükséges előírás szerű ágyfelszereléseket és fertőtlenítő eszközöket előzékenységből a júniusi szabott árainon szállítom. Rendelvények beérkezési sorrendben kerülnek leszállításra. Telefonszám: 905. Tisztelettel: Weisz Kálmán magyar kórh. ber. vállalata, Nagyváradi, Nagypiac-tér 10. Darvassy-ház.

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu boksz cipő K. 7, férfi boksz v. chevró fűzős v. zúgos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyisint minden uridiviteikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x **Hangszerek csoda olcsó árban.** Hegedű 7 koronától. Vonók, tokok. Világhírű húr különlegességeim, Rádium, Róma, Bohémia gyártmányok. Gramafonok, lemezek, hangdobozok, rugók. Az összes hangszerek javítása eddig nemlétező olcsó árban. Ugyanott egy új modern divány jutányos áron eladó. Simon Gyula hangszerkészítő Rákóczi-ut 22.

x **Watta és kötszervélék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Ingtatlan eladás.** Nagytelek-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Kiadó lakások.** ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x A legújabb **párisi kalap-ujdonosságok** egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, amelyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

„The Roosevelt Schoe”
amerikai cipők
12-50 és 16-50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle *Rumkivonattal*. Ara utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogue riájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13 02.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacs-vay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x **Kiadó lakások.** Szacs-vay-utca 11 számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x **Poloskairtó Noxin** biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

**A legszebb
kézimunkák**
Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Legújabb táviratok.

Tisza István nyilatkozata a nálunk harcoló német csapatokról.

Budapest, okt. 9. A munkapártkörben gróf Tisza István minisztereinek, akit megkérdeztek a német csapatokra vonatkozó ellentmondó hírlapi jelentések tárgyában, felvilágosításul körülbelül a következőket mondotta:

Mindig jól mulattam azokon a hireken, amelyek hol a Kass-odelbergi vasuton, hol Galiciában, hol pláne Máramarosban akartak német katonákat látni. *Mi Németországgal teljes szolidaritásban, hátunkat összevetve vivjuk meg a reánk kényszerített nagy küzdelmet.* Ebben a küzdelemben segítjük egymást erőnk teljes megfeszítésével és az elmaradhatatlan győzelem befejezéséig hiven kitartunk egymás mellett. *Németország a francia harcétérig egyesült ellenséges koalíció legyőzése mellett mind nagyobb katonai erőt tud az orosz harcétérre is áttolni.* Ezzel a csodálatraméltó katonai erővel egybeferrva vivja hadseregünk hősi harcát. A Visztula mentén egyesült erőfeszítésünk fogja ott az orosz főserget legyőzni. *Annak a nagy stratégiai hadál-*

lásnak, amelyből ott a döntő küzdelmet felvesszük, természetesen a német sereg balszárnyát alkotja, mi pedig a jobb szárnyat. Így vereszsünk, rendületlenül bizva egymásban, ki-ki a maga helyén s a német szövetségeseknél eléggé meg nem becsülhető segítsége így érvényesül, nem pedig azon a némelyek által elképzelt módon, mint hogyha egyes német segédecapatok jönnének a mi Galiciában, vagy a kárpáti szorosokban küzdő csapatteink megerősítésére. (A miniszterelnökség sajtó-osztálya.)

Helyzetünk az északi harctéren.

Budapest, október 9. (Tud. cenz. táv.) Lammutnál ami előnyomuló oszlopainkkal erős ellenség szállott harcra. Ez a harc még tart. Roswadowból az ellenséget már kiűztük. A Kárpátokon is jól állunk. Az ellenségnek Máramarosszigetről való visszavonulása futással fajult. Bocskónál erős kozák osztagot ugrattunk szét. Ezekben a harcokban az ukrainai önkéntes csapat is kitüntette magát. Saját előnyomulásunk a Beszkidéken és a Verekei szoroson keresztül Slawsko és Tutz-Holka irányában előrehaladt. Az uzsoki szorostól visszavett ellenséget Turkán át tovább szorítjuk. Höffer vezérőrnagy a vezérkar főnökének helyettese. (Közl. a miniszterelnökség sajtó-osztálya.)

Feladják Przemysl ostromát.

Budapest, okt. 9. A főhadiszállásról jelentik: Előrenyomulásunk kényszerítette az oroszokat, hogy alábbhagyjanak a Przemysl ellen kifejtett hiábavaló erőfeszítéseikkel melyek október 8-án éjszaka

érték el tetőpontjukat és az ostromlóknak rettentő áldozatba kerültek. Tegnap délelőtt gyöngült a tüzéségi tűz a vár ellen és a támadó megkezdte erői egy részének visszavonását.

800 ezer harcképtelen orosz katona.

Pétervár, október 9. Az „Utro Rusuj“ szerint az oroszok vesztesége eddig

800 ezer ember halottakban, sebesültekben és foglyokban.

Antwerpent fel akarta adni a belga király.

London, október 9. A Dayli Express jelenti: Antwerpen makacsul ellenáll. A harc Krupp ágyuk és élő emberanyag között folyik.

A belga király fel akarta adni a várost még a bombázás megkezdése előtt, azonban az angolok nem engedték.

Számtalan gőzös ment Hausvertből, hogy a menekülteket felvegye.

Rotterdam, október 9. A belgák az antwerpeni kikötőben bosszúból 32 német és 20 rajnai kereskedelmi hajót a levegőbe röpítettek.

Elsülyesztett angol csatahajó.

London, október 9. A „Magyarország“ jelenti: Valporaisi Elsinor angol csatahajót a Leipziger német cirkáló elsülyesztette.

Antwerpen elesett!

Budapest, okt. 9. Ma délután óta Antwerpen német kézen van. A védősereg kivonult.

SZÍNHÁZ

Mihály pópa leánya.

— A vasárnapi bemutató —

Holnap vasárnap este nyitja meg Erdélyi Miklós szinigazgató a Szigligeti-színház téli szezonját, előreláthatólag telt ház előtt, érdekes és időszerű ujdonsággal Sas Ede Mihály pópa leánya című háborus színjátékával, valamint a társulat új tagjainak, jelesül Retteghy Margitnak bemutatkozásával. Az új hősnőt a legjobb hír előzi meg a föllépése elé méltán néz nagy várakozással a közönség. A bemutató előadás műsora a következő:

1. Ünnepi nyitány. Szerzette Váradi Aladár. Előadja a 101. gyalogezred zenekara.

2. Mihály pópa leánya. Dráma 1914-ből énekekkel s előjátékkal, két felvonásban. Írta Sas Ede.

A háborus időre való tekintettel a szinigazgató mérsékelt áron hirdet bérletet. A nagyérdékű színházi idényre egész nap lehet bérelni a színházi igazgató-irodájában.

NYILTÉR

Vaságyakat

minden hozzá tartozó ágyneművel teljesen készen felszerelve előnyös árban szállit:

Radó Samu és tsa.

Nagyvárad Kossuth-utca.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Ha nincs megelégedve

szabójával, mely drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONTÉNY és T.L.B.S.A. utiszabó céget Szigligeti Dezso-utca 6. (Sonnenfeld-palota) és megiepi önt az ottani szolid, lepd, kifogástalan kiszolgálás Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről utat készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

24088—1914. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 133066-1914. számú rendelete értelmében közhírrá teszem, hogy a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. tc. 22., 23. és 24. §-ai alapján a hadsereg részére kiszolgáltatandó élelmezési cikkekért, takarmányért, továbbá tüzelő, világító és üzemi anyagokért megállapított térítési tételeket — az előzőleg 11683—1914. eln. és 14372—1914. eln. sz. rendeletekkel kiadott térítési kimutatás hatályon kívül helyezése mellett — a m. kir. honvédelmi miniszter ur 1914. évi október 10-étől kezdődő érvénnyel a következőképp állapította meg.

Kimutatás az 1912. LXVIII. tc. 22., illetőleg 23. és 24. §-ai alapján szolgáltatott élelmezési cikkekért, élő vágómarhákért és leszurásra való állatokért, valamint a takarmányért, továbbá a tüzelő, világító és üzemi anyagokért fizetendő térítésekről:

Kenyér és tápanyagok után a térítés összege métermázsánként, korona értékben: buzáért 31.—, rozsért 21.50, kétszeres (fél-szeres) 24.50, árpa 18.—, zab 18.50, tengeri 17.50

Lisztnevelékek métermázsánként: buza-kenyér liszt 46.—, rozskenyér liszt 35.—, buza kétszersült liszt 47.50, buzaliszt főzéshez 49.—, tengeri liszt főzéshez 33.70, liszt hüvelyesekből —, buza-kenyér —.

Kész kenyér (helyben szokásos) kilogrammonként: buza-kenyér —.41, rozskenyér —.37, kenyér vegyes anyagból —.39

Száraz főzelékfélék kilogrammonként: rizs —.46, árpa —.40, buza —.55, bab —.35, lenese —.70, borsó —.45, hántolt borsó —.55, köles —.44, pohánka (tatárka) —.32, tarhonya 1.08, egyéb szárított tészta-neműek 1.50, makkaroni 1.20

Friss főzelék kilogrammonként: burgonya —.08, egyéb friss főzelék (káposzta, kel-repafélék stb.) —.22, savanyu káposzta vagy savanyu répa —.24

Elvezeti cikkek és fűszerek kilogrammonként: kávé (pörkölt) 3.20, tea 9.—, cacao 6.—, cukor —.90, só —.28, bors 3.—, paprika 3.—, köménymag 1.50, levesbe való szárított zöldség 3.40, hagyma —.16, fokhagyma —.50

Italok, ecet és olaj literenként: bor 1.—, sör —.60, pálinka 1.40, rum 2.50, cognac 4.—, ecet —.20, táblaolaj 1.50

Husfélék, élő súly métermázsánként: élő vágómarha (a tenyész és szopós állatok kivételével), ökrök, tehenek és bikák stb. 90.—, leszurásra való élő állatok: juhok 50.—, sertések 130.—, kecskék 60.—, borjúk 140.—. Friss hus kimérve métermázsánként marhahus 180.—, juhhus 135.—, sertéshus 160.—, kecskehús 120.—, borjúhús 180.—. Füstölt hus 250.—, szalámi 400.—, egyéb tartós kolbászok 320.—, szalona 200.—

Zsir és sajt. disznózsir 1 métermázsán 210.—, vaj 1 kgr 3.50, sajt 1 kgr 3.—

Takarmányfélék métermázsánként: szénna 9.90, zabdara 24.—, árpadara 22.—, tengeri-dara 21.—, korpá 12.—, szalma 5.—

Tüzelő, világító és géphajtó anyagok. Kemény tűzifa 1 köbm. 14.20, puha tűzifa 1 köbm. 9.40, kőszén 1 mm. 4.50, faszén 14.—, pirszen (koks) 6.80, kőolaj (petroleum) 1 kgr. —.35, világítóolaj 1 kgr 1.—, benzín 1 kgr —.80

Üzemanyagok motoros járművekhez kgrmmenként: szesz (spiritusz) 1 k.—. motorolaj 1.50, sűrített zsiradék 1.60, gőpolaj —.70, karbid —.80

Megjegyzés. Ezek a térítések csak akkor fizetendők, ha a szükségletek vétel után nem volnának beszerezhetők.

Nagyvárad, 1914. szept. 29.

Eleméry Ferencz,
katonügyi tanácsnok.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
 férfi zokni " 28 " " zokniig
 gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fe-
 hérneműek zsebkendők, ridikulók pénzszények,
 ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klópi csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvét,
 viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért
 a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
 Rákóczi-ut 14.

Árlejtségi hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás foly-
 tán a város részére szükséges kőműves, ács, asztalos,
 lakatos, szobafestő, mázó, ávegés, bádógos, eserepező,
 kovács, kerégyártó és kövező munkálatok vállalatba
 adása céljából 1914. évi november hó 26-ik napján
 délelőtti 9 órakor a város ház bizottsági termében nyil-
 vános árlejtségi fogok tartani.

A vállalati idő tart három egymás után követ-
 kező éven át, vagyis 1917. évi december hó 31-ig.

Az ajánlatok csak írásban alulírott kezéhez
 1914. évi november hó 26-ik napjának d. e. 9 órá-
 jáig adhatók be. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel
 látandók el és csak szabályszerűen kiállított és po-
 eséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és köz-
 vetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak
 tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő a
 munkálat, amelyre az ajánlat vonatkozik.

Bánatpénzül ajánlattevők tartoznak a kőműves
 munkálatokra 2000, az ács munkálatokra 2000, az
 ávegés munkálatokra 100, a eserepező munkálatokra
 200, a szobafestői munkálatokra 100, a lakatos
 munkálatokra 400, az asztalos munkálatokra 400,
 a mázó munkálatokra 300, a kovács munkálatokra
 200, a kerégyártó munkálatokra 200, a bádógos
 munkálatokra 200, végül a kövezési munkálatokra
 2000 koronát készpénzben vagy óvadékképes érték
 papirokban letenni.

A bánatpénzt az ajánlatához csatolni nem szabad,
 hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy
 annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az
 ajánlatához.

A fent jelzett összes munkálatokra vonatkozó
 általános és külön feltételek valamint az egység ár-
 jegyzék a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák
 alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni
 köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtségi általános
 és külön feltételeket, továbbá az egység árjegyzéket
 ismeri azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Több munkanemre tett együttes ajánlat esetén
 az ajánlat végén világosan kitendő, hogy ajánlattevő
 ajánlatából bármelyik munkanem kivételét elvállalja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyárt-
 mányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalma-
 zására vonatkozó rendelkezéseit minden ajánlattevőre
 feltétlenül kötelező.

Az ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mind-
 addig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges
 döntés megtörténik, ellenben Nagyvárad városát csakis
 az árlejtségi eredménye felett hozandó határozatának
 jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a
 várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak,
 illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tar-
 toznak szállító képességüket és megbízhatóságukat
 azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni,
 melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja magának a jogot,
 arra nézve, hogy a beérkezett ajánlatok közül az
 ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választ-
 hasson, esetleg újabb árlejtségi tarthasson.

Nagyvárad, 1914. október hó 1-én.

Komlósey József,

tanácsnok,
 mint az árverési bizottság elnöke.

**Cement, cementcsövek, fe-
déllemez, gipsz.****csatornázás**

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969. Telefon 969.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.

(Ausländer férfitiszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket női harisnyákat a
 legdivalósabban, igen tartós kivitelben és olcsó
 árban. Elvállal fejeleket s javításokat, valamint
 aszur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a
 legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meg-
 győző mindenkit a harisnyák jószágáról. Az üzlet 14
 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

27041—1914. szám.

Hirdetmény.

Figyelmeztetem a város közönségét,
 hogy jótékony és emberbaráti, valamint
 hazafias célokat szolgáló jelvények forga-
 lomba hozatala csakis az országos had-
 segélyező egyesület, vagy pedig a helyi
 politikai hatóság engedélyével történhetik.

Ezen tilalom megszegése — melynek
 ellenőrzésével a ker. rendőrfelügyelőt biz-
 tam meg. — Belügyminiszter ur 7270—
 1914. B. M. eln. számú körrendelete
 szerint kihágást képez s ezen kihágás 15
 napig terjedhető elzárással és 200 koro-
 náig terjedhető pénzbüntetéssel sújtható.

Nagyvárad, 1914. október 7.

Gerő,
 rendőrfőkapitány.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
 lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
 közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
 lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
 tási és erőátviteli berendezé-
 sek felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kap-
 hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.

**A Nagyvárad! sör
jó és olcsó!**

Hasonlítsa össze más sö-
 rökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

**szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia**

Telefon: gyár 439. sz.,
 városi iroda 471. szám.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
**új csipke, himzés,
 harisnya áruház**

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszeroznéd, győ-
 ződjön meg róla, mert ilyen olcsón
 még nem vásárolt. Különböző újdonsá-
 gok naponta érkeznek minden eikben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!